

4) контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

1) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2) посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

3) дотримання норм законодавства про авторське право;

4) надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

1) академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; формою академічного плагіату є самоплагіат, що полягає у відтворенні без посилання на джерело інформації власних раніше опублікованих текстів;

2) фабрикація – фальсифікація результатів досліджень, посилань, або будь-яких інших даних, що стосуються освітнього процесу;

3) обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

4) списування – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;

5) хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти, здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності.

Д. А. Фаст, А. С. Малішевська

РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянемо такий випадок. Наприклад, Ви студент поважного ЗВО, вступний процес до якого виявився нелегким: Ви багато і наполегливо працювали над конспектами та підручниками, щоб добре скласти ЗНО і,

нарешті, змогли стати студентом. Ви відвідуєте всі заняття, наполегливо вчитеся, самостійно пишете реферати, курсові й дипломну роботи, ретельно готуетесь до проміжних і випускних іспитів. Протягом навчання, найімовірніше, доводилося чути про такі речі, як прояви нечесності чи шахрайства, тобто хтось скачав роботу з інтернет-ресурсу або «заохотив» викладача за кращу оцінку, ніж він заслуговує. Можливо, бачили, як студенти використовують гаджети в процесі тестування, але робили вигляд, що всі ці речі Вас не стосуються, оскільки Ви вчилися чесно. І от раптом, на врученні дипломів, виявляється, що Ви не заслуговуєте на диплом з відзнакою, тому що оцінки та середній бал гірші, ніж в інших студентів. При цьому Ви точно знаєте, що деякі з тих, хто отримав дипломи з відзнакою, використовували нечесні методи з метою отримання високих оцінок.

Отже, що таке академічна доброчесність?

Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються насамперед принципами чесності, чесною праці та навчання. Плагіат, списування, використання чужих праць є неприйнятним і в жодному разі не може толерантно сприйматися в суспільстві.

Академічна доброчесність стосується не лише якості освіти – вона напряму впливає на те, яких громадян виховує система вищої освіти в країні, які цінності закладаються під час навчання в університеті.

У більшості українських університетів та коледжів усе, що пов'язане з академічною доброчесністю, нечасто потрапляє в публічну площину. Більшість учасників навчального процесу визнають, що прояви нечесності і корупції трапляються, але визнавати їх системними проблемами адміністрації ЗВО не готові. Чинна система управління вищою освітою (академічне, адміністративне, фінансове управління) була успадкована ще з часів Радянського Союзу, а після його розпаду не змогла протистояти проявам корупції.

Новий Закон «Про вищу освіту» заклав основи для університетської автономії, а відповідні підзаконні акти дали змогу університетам впроваджувати академічну, фінансову, кадрову автономію. Отже, саме час для того, щоб поєднати впровадження університетської автономії з розвитком академічної доброчесності в українських ЗВО.

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP project), що його розпочинають Американські ради з освіти за участю Міністерства освіти і науки України та за підтримки Посольства Сполучених Штатів, охопить 10 українських університетів – з різних регіонів і з різними характеристиками. Результатом роботи Проекту мають стати своєрідні «історії успіху», які можна використати для трансформації системи вищої освіти загалом.

Внаслідок роботи Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні студенти, викладачі та персонал ЗВО матимуть можливість

здобути практичні знання та навички про основні принципи поняття «Академічна доброчесність», а також план дій щодо впровадження їх у своєму ЗВО.

Проект SAIUP має відіграти одну з визначальних ролей у трансформації українського суспільства: змінюючи систему вищої освіти, він одночасно змінюватиме суспільні цінності, носіями яких стануть випускники і студенти університетів.

Проект SAIUP покаже важливість та практичну цінність академічної доброчесності через широку просвітницьку кампанію, із залученням студентів, співробітників і адміністрації ЗВО та у співпраці з Міністерством освіти і науки України.

А. О. Бабенко

КОДЕКС ЧЕСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

Одним з основних завдань Закону України «Про вищу освіту» є удосконалення правових механізмів на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях.

З точки зору світових стандартів вищої школи, академічна доброчесність – це дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти. Останніми роками українські освітяни все більше звертаються до питань академічної доброчесності та впровадження міжнародних академічних стандартів.

Впровадження принципів академічної доброчесності в українських закладах вищої освіти – це питання покращення якості вищої освіти та репутації самих ЗВО, підвищення їхнього рейтингу, визнання дипломів університетів на світовому рівні, підвищення конкурентоспроможності випускників цих ЗВО.

Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень, студенти, викладачі та науковці керуються насамперед принципами чесності, чесною праці та навчання. Неприйнятним є плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань.

Для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників, а також студентів важливим є посилення на джерела інформації у разі використання ідей, дотримання норм законодавства про авторське право тощо. Крім того, для студентів академічна доброчесність передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Одним з інструментів дотримання академічної чесності є кодекс честі, який необхідно прийняти в університеті. Кодекс честі – це документ, який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, що працюють і навчаються у ЗВО.